

142 μέρες στη Σαντορίνη (το ημερολόγιο ενός εργαζόμενου στη βαριά βιομηχανία της χώρας)

Η εργατική τάξη πάει στον παράδεισο; Και πριν πάει εκεί; Ιδρώνει σε λάντζες. Ακούει ανακόλουθα διδάγματα γύρω από τη μοναδικότητα της ελληνικής λέξης “Φιλότιμο” και άλλα καλά που μόνο το δαιμόνιο της ιδιωτικής πρωτοβουλίας μπορεί να σκαρφιστεί. Σήμερα παρουσιάζουμε την εμπειρία που είχε εποχικός εργαζόμενος σε εστιατόριο της Σαντορίνης το περασμένο καλοκαίρι. Το θυμάσαι; Είναι εκείνο που οι αριθμοί κατέδειξαν ως το πιο εμπορικά πετυχημένο της δεκαετίας. Είναι ακριβώς εκείνο που παρακαλάμε να έρθει και του χρόνου. Η κατάθεση του ανθρώπου – πρώην εργαζομένου- που επιλέγουμε να παρουσιάσουμε χωρίς όνομα –τα στοιχεία του είναι στη διάθεσή μας- είναι καταγραφή όλων όσα βίωσαν, βιώνουν καθημερινά εργαζόμενοι στη βαριά βιομηχανία της χώρας, τον τουρισμό. Πίσω από τα χαμόγελα των διαφημιστικών σποτ για τη μοναδικότητα της Ελλάδας υπάρχει το σκληρό πρόσωπο μιας βιομηχανίας που ανεμπόδιστα εκμεταλλεύεται ανθρώπους, μηδενίζει εργασιακά δικαιώματα, κερδίζει στραγγίζοντας κόπο ανθρώπων κυριολεκτικά αφημένων στην όρεξη αφεντικών τους. Τα τελευταία δεν έχουν μάθει ν’ ακούν όχι. Ή έστω κάτι που να θυμίζει δικαίωμα εργαζομένου.

1η μέρα

Βγήκα στον κεντρικό καβάλα στο μηχανάκι και κατευθύνθηκα προς το μέρος που θα έμενα για τους επόμενους 5 μήνες. Τέλη Απρίλη κι όλα ήταν έτοιμα να δεχτούν τις ορδές των τουριστών. Το νησί, ασβεστωμένη και καλογουαλισμένη βιτρίνα μιας πετυχημένης τουριστικής βιομηχανίας που, μαζί με τη φάβα Σαντορίνης απ’ την Ινδία, αλέθει και το εργατικό δυναμικό. Ήξερα πού πήγαινα. Τα είχα συζητήσει με τον Κύριο Διευθυντή. Ήμουν λέει απ’ τους τυχερούς που θα είχα κι ένα ρεπό την εβδομάδα. Και σπίτι. Και φαγητό. Και εντεκάωρες βάρδιες. Και σπαστό ωράριο. Υπερωρίες; Τι είν’ αυτό; Α, θα είχα και μισθό. Τα μισά στην τράπεζα και τ’ άλλα στο χέρι, με τη σύμβαση να γράφει πως δουλεύω πενθήμερο. Σωματείο; Αστεία πράγματα! Πήρα την απόφαση να ξαναφύγω για σεζόν μετά από πολλή σκέψη. Στην Αθήνα ένας σερβιτόρος δεν παίρνει πολλά, αλλά στα νησιά συνήθως βγαίνουν λεφτά. Βέβαια, πρέπει να ξεχάσεις πως είσαι άνθρωπος, πως έχεις κι άλλα να κάνεις εκτός απ’ το να υπηρετείς τα καπρίτσια των πελατών και των αφεντικών χωρίς να λες κουβέντα. Πατάς το “rause” στη ζωή σου και την ξαναπιάνεις από Οκτώβρη.

7η μέρα

“Είμαστε μια ομάδα!” διαλαλούσε μ’ ενθουσιασμό ο Κύριος Διευθυντής στο πρώτο μίτινγκ. Κάνα-δυο 18άχρονα τον πίστεψαν μάλλον. Οι υπόλοιποι ακούγαμε με δυσπιστία πως πρέπει να μοιραζόμαστε τα πουρμπουάρ που βγάζουμε μ’ έναν σωρό κόσμο. Οι μπάρμαν ήθελαν μεγαλύτερα ποσοστά, η κουζίνα το ίδιο. Γκρίνια. Είχα ξεχάσει πως μέσα στον μικρόκοσμο του εστιατορίου όλα είναι με σαφήνεια διαχωρισμένα. Ο σεφ, αρχηγός και παντογνώστης. Ο μπάρμαν, κάτι σαν αλχημιστής. Είχαμε και κάμποσους υπεύθυνους που κύριό τους μέλημα ήταν να είναι υπεύθυνοι. Οι σερβιτόροι, κάπου μεταξύ του γραφικού, φιλόξενου οικοδεσπότη και του δούλου, έπρεπε να χαμογελούν όσο κι αν τους ταλαιπωρούσε η τενοντίτιδα. Τελικά, ανακοινώθηκαν τα ποσοστά και περήφανος ο Κύριος Διευθυντής μας εξήγησε το σχέδιό του: “Όταν μοιράζονται τα πουρμπουάρ, όλοι δουλεύουν περισσότερο!”. Το αμφισβήτησα. “Κι αν έτσι κάποιος λουφάρουν;”. “Αποκλείεται!”. “Είμαστε μια οικογένεια!” επέμεινε και τα 18άχρονα ένιωσαν πως βρήκαν το σπιτικό τους.

34η μέρα

Κάθε βράδυ στο τέλος της βάρδιας τα πόδια μου πονούσαν. Τα βούταγα σε παγωμένο νερό – ζεστό ούτως ή αλλιώς δεν είχε τις περισσότερες φορές – και μετά καθόμουν ακίνητος στο κρεβάτι κι άκουγα το ροχαλητό του συγκάτοικου 50 πόντους από τ' αυτί μου. “Τουλάχιστον εσείς έχετε ψυγείο” μου είπε μια συνάδελφος όταν παραπονέθηκα για το πόσο μικρό ήταν το “σπίτι” μας. Για ρεπό ούτε λόγος τον πρώτο μήνα. Ο Κύριος Διευθυντής εξήγησε πως έπρεπε να βάλουμε όλοι πλάτη για να βγει η δουλειά και κάποια στιγμή θ' ανταμειφθούμε. Οι δυο κοπελίτσες που είχαν έρθει για να σερβίρουν κι αυτές, δεν την ήξεραν τη δουλειά. Ούτε φαινόταν πως ήθελαν να τη μάθουν. Είπα να τις βοηθήσω αλλά αρνήθηκαν. Δεν καταδέχονταν να πάρουν μαθήματα από εμένα. Ήταν φοιτήτριες και είχαν ονειρευτεί πως σύντομα θα πετύχαιναν στον τομέα τους. Ο μπάρμαν έβαζε κρυφά στα μπουκάλια τα διάφορα ανώνυμα ποτά που αυτόματα βαφτίζονταν ακριβή βότκα και τζιν, τελειώνει το οχτάωρό του κι έφευγε. Μαζί με τα πουρμπουάρ. Όφειλα να πω μια κουβέντα στον Κύριο Διευθυντή. Το αίτημά μου για ακρόαση έγινε δεκτό. Μπήκα στο γραφείο. “Παραιτούμαι!” είπα.

81η μέρα

Ο Κύριος Διευθυντής εμφανιζόταν κάθε βράδυ ακριβώς την ώρα που έρχονταν όλοι οι τουρίστες για το δείπνο τους. Στεκόταν κορδωτός με τα χέρια στη μέση, έδινε μερικές άχρηστες εντολές και καθόταν να φάει. Οι περισσότεροι συνάδελφοι έτρεχαν να δείξουν το φιλότιμο τους. Στο τελευταίο μίτινγκ – κάνα μήνα αφού είχα πειστεί να μην παραιτηθώ γιατί όλα θα βελτιώνονταν, μας είχε μιλήσει για το ελληνικό φιλότιμο. Μόνο εγώ και δύο ακόμα σερβιτόροι είχαμε αρνηθεί να κάνουμε απλήρωτες υπερωρίες. Υπερωρίες στην Ελλάδα της σεζόν λέγονται όλες οι ώρες που δουλεύει ο σκλάβος μετά τη λήξη του δωδεκαώρου του.

100η μέρα

Αύγουστος και η κίνηση στο εστιατόριο δεν είχε αυξηθεί ιδιαίτερα. Όλοι γκρίνιαζαν πως δεν κάθεται κόσμος στα μαγαζιά. Το δικό μας έκανε καλό τζίρο βέβαια, αφού το φτηνότερο πιάτο (κάτι σουβλάκια από κοτόπουλο) κόστιζε 16 ευρώ, αλλά ήταν μέρες που δε γέμιζε. Έπεφταν και τα πουρμπουάρ. Έρχονταν πελάτες – σχεδόν πάντα ξένοι – κι αφού μας έκαναν λάστιχο με τις απανωτές εντολές, δεν άφηναν τίποτα. Γιατί ν' αφήσουν; Είχαν έρθει στη Σαντορίνη να ζήσουν το όνειρό τους και οι ιθαγενείς σερβιτόροι όφειλαν να συμμετέχουν σ' αυτό. “Τι ώρα κλείνετε;” ρώτησε ένας καλοντυμένος Ιταλός στη μητρική του γλώσσα που πλέον είχα αρχίσει να κουτσοκαταλαβαίνω. “Στη μία”. “Σήμερα όμως θα μείνετε παραπάνω για μας!”. “Θα μου πληρώσετε την υπερωρία;” ρώτησα με το ίδιο πλατύ χαμόγελο που ρωτούσα και για τα ποτά. Πλέον έπαιρνα ρεπό. Ήρθε και η κοπέλα μου να με δει για τρεις μέρες και της εξήγησα πως αν ήθελε, μπορούσε να φάει στο εστιατόριο. Όμως εγώ δεν επιτρεπόταν να καθίσω μαζί της. Το προσωπικό δεν είχε δικαίωμα ούτε στο ρεπό να μολύνει τις ακριβές καρέκλες. Βέβαια, ούτε που είχα σκεφτεί να κάτσω σαν πελάτης εκεί, αλλά είχε πλάκα που μας το απαγόρευαν.

127η μέρα

“Ρε, αυτό είναι χαλασμένο!” είπε ο πρώτος που άνοιξε το καπάκι του ταψιού με το φαγητό που προοριζόταν για μας. Η σαλάτα με τη λιγδιασμένη μαγιονέζα είχε πεθάνει από καιρό και είχε σερβιριστεί ως δείπνο για το προσωπικό. Ο σεφ είχε άλλη γνώμη: “Να λέτε κι ευχαριστώ που σας ταΐζουμε, ζώα!” άρχισε να ουρλιάζει πλέκοντας παράλληλα το εγκώμιο στην ελληνική επιχειρηματικότητα. “Εσύ!” γύρισε προς εμένα. “Ναι, εσύ που το παίζεις

επαναστάτης!”. Τον κοίταξα με απορία και λύπηση. “Μετρημένες είναι οι μέρες σου εδώ μέσα!”. Μακάρι – ψέλλισα. Αμέσως μετά, επέστρεψε στην ομάδα των βοηθών του, κάτι 20άχρονων σπουδαστών που έκαναν την πρακτική τους για 300 ευρώ κι έβγαζαν όλη τη δουλειά της κουζίνας αγγόγυστα. Τους έδωσε μερικές εντολές, τους ενημέρωσε πως όποιος σηκώνει κεφάλι θα του το κόβει και τους έβαλε να προπονηθούν κόβοντας σαλάτες.

140η μέρα

“Έφτασαν στ’ αυτιά μου πληροφορίες πως κλέβεις”. Έμεινα άναυδος όταν άκουσα τον Κύριο Διευθυντή να μιλά με φωνή όλο απογοήτευση. “Δηλαδή;” ρώτησα. Μου εξήγησε πως ήταν ύποπτο που έπαιρνα τα πλαστικά ποτήρια που μου έβαζαν τον καφέ – δικαιούμουν και καφέ – και δεν τα πετούσα στα σκουπίδια. “Τα πηγαίνω στην ανακύκλωση” απάντησα, κοιτώντας σα χαζός. “Λέγεται πως σε είδαν στην αποθήκη με μια τσάντα” συνέχισε εκείνος. “Έχω τον υπολογιστή και την κάμερά μου” είπα. “Το δωμάτιο δεν καλοκλειδώνει κι εκεί μέσα είναι όλη μου η δουλειά” πρόσθεσα, θυμίζοντας στον εαυτό μου πως προσπαθούσα να γίνω φωτογράφος. “Ναι, αλλά πήρες το εικοσάρικο από κάτω και το έβαλες στην τσέπη”. Το είχα κάνει. Ήμουν κάτω από τη μεγάλη κάμερα που παρακολουθούσε ολημερίς κάθε κίνηση, όταν είδα το εικοσάρικο που ήταν πεσμένο πολύ βολικά για όλους μας ακριβώς μπροστά της. Παρακαλούσα από καιρό να με απολύσουν ώστε να μη χάσω τα όποια δικαιώματα είχα δηλώνοντας παραίτηση, αλλά δε μου έκαναν τη χάρη. Με αντιπαθούσαν, όμως δεν μπορούσαν ν’ αγνοήσουν πως δούλευα καλά. Σχεδόν έκλεισα το μάτι στην κάμερα ασφαλείας όταν έσκυφα και το μάζεψα απ’ το πάτωμα. “Κλέφτης!” φώναξαν όλοι. Ο ιδιοκτήτης της επιχείρησης που έκανε μόνιμα διακοπές, ο Κύριος Διευθυντής που δεν είχε καταφέρει ως τότε να οργανώσει το προσωπικό, ο σεφ που δεν του έβγαίνουν οι απογραφές κι έπρεπε κάποιον να κατηγορήσει, ο μπάρμαν που όλη του η ζωή ήταν το σερβάιβορ και οι γκόμενες, η “συνάδελφος” που ταρασσόταν κάθε φορά που έβριζα μέσα απ’ τα δόντια μου για να καταπιώ την αδικία. Όλοι μαζί κατάφεραν κι έδιωξαν τον κλέφτη. Μόνο κάνα-δυο παιδιά που απ’ την πρώτη μέρα κατάλαβα πως δεν έπρεπε να βρίσκονται εκεί, με κοίταξαν με κατανόηση.

142η μέρα

Ήμουν πάνω στο πιο γρήγορο καράβι για Πειραιά. Με το χαρτί της απόλυσης στο χέρι – είχα υπογράψει σύμβαση αορίστου χρόνου για να μπορούν να με διώξουν οποτεδήποτε – κι ένα βάρος να φεύγει από πάνω μου και να σέρνεται προς το νησί που άφηνα πίσω. Αναρωτιόμουν αν άξιζε η ταλαιπωρία που πέρασα. Η μέση μου κι ο δεξής μου καρπός πονούσαν φριχτά. Ό,τι ειπώθηκε για μένα, δε μ’ ένοιαζε. Κανέναν δεν ένοιαζε. Έκανα έναν πρόχειρο υπολογισμό και χωρίς να βάλω μέσα τα πουρμπουάρ, έβγαλα πως έπαιρνα γύρω στα 3 ευρώ την ώρα. Ο Κύριος Διευθυντής μού είχε πει πως δεν ήταν σωστό να μην προσμετρώ τα πουρμπουάρ στο εισόδημά μου. Αν τα πρόσθετα, θα έπρεπε να είμαι πραγματικά ευχαριστημένος. Ανυπομονούσα να γυρίσω σπίτι μου και ν’ αρχίσω να σκέφτομαι σοβαρά μήπως φύγω ακόμα πιο μακριά. Μακριά απ’ την Ελλάδα. Αλλά βασικά, έπρεπε να κοιμηθώ.

καλή σας όρεξη

Πηγή: <http://fragilemag.gr/142-meres-sth-santorini-to-hmerologio-enos-ergazome...>